

Arbetskopia:

**Arbetstest
för
vallhundar**

Innehållsförteckning

Inledning	sid. 3
Förutsättningar för en bra bedömning	sid. 4
Bedömare	sid. 5
Deltagare	sid. 5
Vår djuretik	sid. 5
Rekommenderade vallhundar	sid. 6
Genomförande (bedömningsanvisningar)	sid. 6
Protokoll	sid. 9
Bilaga 1: Exempel på hanteringsfålla	
Bilaga 2: Exempel på arrangemangskiss	

Arbetstest för vallhundar

Vi har utarbetat ett bedömningstest för vallhundar till lantbruket, inom såväl får- och nötnäringen. Testet är fokuserat på vallhundens självständighet (med djuren) och inte i första hand på dess lyhördhet för att vara användaren till lags. För att få fram en vallhund krävs naturligtvis att människan är begåvad att lyfta fram hundens fallenhet att hantera djur på ett respektfullt sätt men med en så självklar dominans som möjligt. Självklart står vallhunden och faller med människans hantering men vi vill erbjuda ett test som i slutändan säger något mest om vallhunden; det är hundens kvaliteter som avgör om hunden är rekommenderad eller inte för ett arbete på en besättning.

Vilka uppgifter bör en vallhund klara av? Kortfattat skall en vallhund klara av att

- söka efter djur
- ta greppet om djuren
- ta djuren till föraren
- flytta djuren i en önskad riktning
- lasta/fålla in djur

Skurup 2010-09-17

Jonas & Anna-Karin Gustafsson

Förutsättningar för en bra bedömning

För att kunna avgöra hundens förmåga att valla med god djurhantering, krävs det en besättning som är van med hantering av vallhundar. Men besättningen bör inte vara för mycket tränad på med hundar, vilket ofta gör dem onaturligt passiva i förhållande till vallhundarna.

Vi vill inte heller testa extrema svåra arbetsituationer eftersom vi vet att vallhundar anpassar sig snabbt till sina hemmaförhållanden. Därför anser vi även att testet bör utföras på en plats som helst inte innefattar svåra dragningsställen, som t ex närheten till djurens stall.

Antalet djur bör vara 8-20 på får och 6-10 på nöt i varje flock som tilldelas varje testhund. På detta vis blir flocken mer stabil än om de vore färre. Ju större flock desto mer aktiv och självständig vallhund behövs för att klara situationen.

Alla de djur som skall användas till dagens arbetstest, skall ställas i väl rymlig fålla. Dock behöver inte alla in på en och samma gång. Fållan bör vara täckt, så att inte djuren utsätts för hög stress när de flyttas från de övriga, när de kommer ut gruppvis. Förslag på anordning av fållsystem kan ses i bilaga 1.

Djur bör inte användas mer än en gång under ett arbetstest. Att djur används två gånger kan accepteras.

De djur som har använts, skall släppas ut i närliggande hage (eller fålla) med tillgång till vatten.

Marken för testet skall vara så pass stor att det finns gott om utrymme, både när det gäller avsökningsområdet och avstånd bakom djuren. (Se bilaga 2 för exempel på arrangemangskiss.)

Bedömare

Bedömaren av testet skall ha erfarenhet av vallhundsarbete på besättningsdjur samt _____ . Underförstått skall personen i fråga vara väl förtrogen med bedömningsanvisningarna.

Positionen för bedömaren på fältet skall vara i närheten av föraren för eventuell kommunikation dem emellan (för att inte störa hunden). Men bedömaren bör vara rörlig och se till att han/hon ser hundens arbete hela tiden.

Deltagare

Det krävs inget medlemskap i någon förening för att delta på detta test. Testet är öppet för heading dogs, dvs border collies och working kelpies. Startavgiften fastställs av arrangören.

Vår djuretik

Bett av en vallhund anses vara en stor brist i hantering av besättningsdjur – om inte hunden blir obefogat anfallen av ett djur. Även då bör hunden uppvisa modet att vara kvar och fortsätta sitt påbörjade arbete. Skulle en vallhund under testets genomförande brista i sin djurhantering (gå för fort med dem under okontrollerade former, rusa igenom flocken, obefogat bita dem etc) får den inte fortsätta dagens test. Testhundföraren bör omedelbart avbryta testet med att stoppa sin hund och ta kontroll över den. Bedömaren avbryter testet ifall så inte sker.

Eftersom lamm (under ett år) och kalvar (under ?) inte har uppnått en mental mognadsnivå för att ha förståelse av vad en vallhund innebär, får de inte användas i detta test.

Vid extrema väderförhållanden bör testet ställas in; allt för att inte riskera att djurbesättningen utsätts för någon som helst omotiverad belastning.

Ett trevligt uppförande av föraren i relation till sin hund är mycket eftersträvansvärt. Det skall klart och tydligt framgå att vallhundar är avlade att ha förutsättningar till en bra kommunikation med människor. Överdrivet högljutt bemötande och hotfullt

beteende mot hunden är inget som gynnar en god djurhantering mellan hund och besättningsdjur.

Rekommenderade vallhundar

De hundar som klarar detta arbetstest (oavsett ålder) kommer att bli rekommenderade av Vallhundsgruppen för att arbeta på en djurbesättning. Dessa hundar kommer att publiceras på www.vallhundsgruppen.se, vilket inte de hundar blir som inte klarade testet. Inga protokoll delas ut vid testtillfället, utan de lyckade bedömningarna redovisas på Vallhundsgruppens hemsida.

Genomförande (bedömningsanvisningar)

Söka efter djur – tillräckligt självständig

(Djuren står samlade med eller utan hjälpande vallhund, på ett avstånd på ca 150 m)

Föraren och den okopplade hunden skall stå vid anvisad plats i närheten av varandra. Hunden skickas iväg till vänster eller höger och får inte under sökandets gång byta sida. För att anses tillräckligt självständig, skall hunden ta sig bakom djuren utan att behöva för mycket hjälp av föraren. Extra tillsägelser för att hjälpa hunden dit är tillåtet. Ett onödigt springande ut i periferin som resulterar i att hunden (trots hjälp av föraren) blir kraftigt desorienterad, anses inte tillräckligt självständig.

Ta greppet om djuren – tillräckligt självständig

För att hunden skall lyckas greppa djuren skall den ha ändrat tempot efter sökandet och koncentrerat börja möta djuren. Om hunden behöver hjälp av föraren, är det tillåtet – allt för att säkerställa god djurhantering. Hunden får inte rusa mot djuren (skrämma igång dem). Det är inte tillåtet av föraren att sidokommendera hunden för att få med alla djuren – det måste hunden själv klara av.

Ta djuren mot föraren – tillräckligt självständig

Hunden måste visa att den riktar in djuren mot föraren på ett övertygande sätt. Den skall visa prov på att rikta in djuren igen ifall de avviker från riktningen. Om föraren gör det åt hunden (sidokommenderar den) får det inte ske till övervägande del. Om

hunden är för ivrig (rör sig för fort mot djuren eller med dem) skall den lugnas ner av föraren. Detsamma gäller om hunden behöver stöttning i att agera mer mot djuren. En alldeles för passiv hund är inte heller att föredra. Hastigheten på djuren måste ske i ett stadigt (sansat) tempo. Djuren måste känna att förflyttningen är bestämd och behaglig, även om något av dem skulle ha varit sjukt eller att förflyttningen skulle ha varit riktigt lång.

Flytta djuren i önskad riktning – tillräckligt självständig

När djuren kommit till föraren, skall hunden flyttas till en position som passar till den anvisade riktningen av förflyttningen. Föraren får hjälpa (sidokommendera) hunden några gånger för att den skall förstå riktningen. Men sedan skall hunden visa prov på att kunna styra djuren själv i rätt riktning. Förflyttningen skall vara minst 100 meter. Föraren får hjälpa till med styrningen (sidokommendering) men inte till övervägande del. Detsamma gäller att lugna hunden samt stötta den att vara mer aktiv – tillåtet men inte till övervägande del. Djurens tempo skall vara stadigt (sansat).

Lasta/fålla in djur – tillräckligt självständig

För att testa hundens förmåga att våga flytta och hålla djur trots att djuren inte har så mycket utrymme bakom sig, har vi valt att utföra det mot ett staket. Syftet är att hunden skall visa prov på att ta initiativ att parera djuren och samtidigt flytta/trycka dem framåt.

Föraren får hjälpa till med kommendering men inte till övervägande del.

Mycket självständig

För att anse att en vallhund är mycket självständig, baseras det på att hunden har förmåga att förstå arbetsuppgiften men behöver hjälp med att lugnas ner eller ta mer initiativ mot djuren. Sidokommendering anses däremot vara ett kompenserande av självständigheten.

Helt självständig

Det är ovanligt att se helt självständiga vallhundar. Men den helt självständiga vallhunden vet hur den fungerar i förhållande till djuren och förstår arbetsuppgifterna till fullo – dessa hundar behöver ett minimum av stöd och hjälp av föraren.

Protokoll för vallhundsbedömning

Söka efter djur

Tillräckligt självständig?

Nej

Ja

- Helt självständig; god djurhantering på egen hand
- Mycket självständig; god djurhantering m lite förarhjälp
- Tillräckligt självständig; god djurhantering m mkt förarhjälp

Ta grepp om djuren

Tillräckligt självständig?

Nej

Ja

- Helt självständig; god djurhantering på egen hand
- Mycket självständig; god djurhantering m lite förarhjälp
- Tillräckligt självständig; god djurhantering m mkt förarhjälp

Ta djuren till föraren

Tillräckligt självständig?

Nej

Ja

- Helt självständig; god djurhantering på egen hand
- Mycket självständig; god djurhantering m lite förarhjälp
- Tillräckligt självständig; god djurhantering m mkt förarhjälp

Flytta djuren i önskad riktning

Tillräckligt självständig?

Nej

Ja

- Helt självständig; god djurhantering på egen hand
- Mycket självständig; god djurhantering m lite förarhjälp
- Tillräckligt självständig; god djurhantering m mkt förarhjälp

Lasta/fålla in djur

Tillräckligt självständig?

Nej

Ja

- Helt självständig; god djurhantering på egen hand
- Mycket självständig; god djurhantering m lite förarhjälp
- Tillräckligt självständig; god djurhantering m mkt förarhjälp

Eventuella kommentarer:

Denna hund: _____

förd av: _____

rekommenderas som vallhund av Vallhundsgruppen, en intressegrupp för vallhundar till lantbruket.

Datum: _____ Ort: _____

Bedömd av: _____